

KANDIDATNUMMER 3291

Sidetall 1 av 3

Husk å skrive kandidatnummer og sidetall på hver side av besvarelsen!

ISSN 0130

Intensivt mellomkurs i norsk, trinn III

Skriftlig eksamen

4 timer

Den internasjonale sommerskole

Universitetet i Oslo

2015

9. Hva inneholder boken *Leve dialekten – en mental språkreise* av Gunnhild Kverness?

Boken inneholder 4 intervjuer med kjente personer som snakker dialekt, og den viser at det største problemet er at forholdene med dialektene forandrer seg.

10. Hva mener sangeren Kari Bremnes er viktigst for å beholde dialekten sin?

Ifølge sangeren Kari Bremnes er ^{det} viktigst at man liker dialekten sin. Derfor bestemmer man ^{seg} å bruke den.

II Tekst med oppgaver

Operasjon avlogging

Aftenposten, 24.01.2015

«Pappa, elsker du mobilen din høyere enn du elsker meg?» Spørsmålet fra sjuåringen kom ikke direkte overraskende. Situasjonene der Lars Bratsberg holdt ett øye på ungene og det andre på mobilen, var blitt så mange at han ikke merket det selv. «Så klart jeg ikke elsker mobilen min mer enn deg», svarte han beroligende, men inni seg var han usikker. Hadde han gått for langt?

Negative konsekvenser

Mobilbruk er et sikkert samtaleemne når folk over 30 år møtes til middag. De er også den siste generasjonen som husker hvordan verden var uten Internett. Gjennomsnittsnordmannen sjekker smarttelefonen sin 150 ganger i døgnet, eller hvert sjette minutt. Den forstyrrer parforholdet, ødelegger samtaler, gir dårlig nattesøvn, og barna står fullstendig overlatt til seg selv og skriker etter oppmerksomhet mens foreldrene sitter som zombier. Er alt helsvart eller gjøres det noe for å endre situasjonen? Flere har nå begynt å tenke på hvordan de bruker digitale verktøy. Bedrifter har mobilfrie møter. Familier innfører regler for de voksne om å legge vekk smarttelefoner, iPader og laptopen til barna er i seng. «Tidens store moteord blant foreldre er nærvær», skrev den danske avisen *Politiken* tidligere i år.

Flaut

Etter konfrontasjonen med datteren begynte Lars Bratsberg å sette mobilen på lydløs og legge den i gangen. Nå er Bratsberg, som til daglig jobber i Google, hjemme i sin tredje pappapermisjon. Og sønnen Mads får sannsynligvis vokse opp med en mer nærværende pappa enn storesøstrene. Hver ettermiddag fra klokken fem til ni skrur Lars av mobiltelefonen.

Det siste halvannet året har han brukt på å skrive boken *Logg av* sammen med IT-gründer Thomas Moen, som i likhet med Bratsberg erfarte at mobilbruken hans hadde gått for langt. «Når jeg ser tilbake på hvor fjern jeg var i sosiale sammenhenger før, blir jeg flau», sier Moen.

Verken han eller Bratsberg mener det er en god idé å logge helt av, men de håper folk vil begynne å reflektere og ta mer bevisste valg rundt sin egen teknologibruk.

Ingen ny kritikk

Begrensninger av egen teknologibruk vil trolig bli en ny måte å vise hvilken sosial gruppe man tilhører, på samme måte som for eksempel trening og *slow food* er det. Dette er fenomener som først og fremst er utbredt i den sosiale, økonomiske og kulturelle eliten. Både Lars Bratsberg og Thomas Moen tror at bevisst teknologibruk kan bli en klassemarkør. «Vi håper at det ikke bare blir en trend i enkelte miljøer, men mer et skifte med varig endring», sier de.

Samfunnsgeograf og lektor ved Markedshøyskolen Karl-Fredrik Tangen er mer kritisk. Han sier: «Tanken om at du må utsette de umiddelbare behovene dine, er en evig klassemarkør. Det gjelder også forholdet til barneoppdragelse. Og kritikken mot overdreven teknologibruk er ikke ny. Å være skeptisk til nye fenomener er en reaksjon som vi treffer på i forskjellige situasjoner opp gjennom historien. Man har vært redd for alt fra langt hår til cowboyfortellinger og VHS-videoer.» Tangen mener at dette ikke er et større problem enn at folk før satt og så på TV, eller at mødre satt og leste ukeblader og pratet med venninnene sine foran ungene. «Det ligger i moralen vår at ny teknologi er skummel», sier han.

For lite kritiske

Lars Bratberg mener derimot at vi har vært for lite kritiske. 42-åringen mener han tilhører en generasjon som har vært veldig opptatt av alt nytt, og som har glemte å stille spørsmål underveis. «Det virker som om vi nesten ikke har lagt merke til at vi sakte, men sikkert har endret atferdsmønster. For noen fungerer det greit, for andre ikke. Personlig føler jeg meg som en bedre pappa når jeg ikke blir forstyrret av andre enn ungene mine», sier han.

A. Spørsmål til teksten «Operasjon avlogging».

1. Hvorfor har mange nordmenn problemer med parforholdet og nattesøvnen?

Mange nordmenn har problemer med parforholdet og nattesøvnen fordi de sjekker smarttelefonen sin 150 ganger i døgnet, eller hvert sjette minutt.

2. Hvorfor får lille Mads Bratsberg vokse opp med en mer nærværende pappa enn storesøstrene fikk?

Fordi han begynte å sette mobilen på lydløs ^{og} etter legge den i gangen etter at han hadde en konfrontasjon med datteren sin om hvor mye hadde han brukt mobilen sin.

3. Hvorfor stiller Karl Fredrik Tangen seg kritisk til påstanden om overdreven teknologibruk i våre dager?

Fordi han synes at det er en normal reaksjon å være skeptisk til det som er nytt og at det ligger i moralen vår at ^{ny teknologi er skummel.}

4. Hvorfor er Lars Bratsberg kritisk til teknologibruken i den generasjonen han tilhører?

Han tror at vi er vi veldig opptatt av alt nytt, og vi glemmer å snakke og å virkelig være med hverandre.

B. Fullfør setningene slik at innholdet blir det samme som i artikkelen.

1. Da sjuåringen spurte ham, begynte han å merke at han hadde brukt mobilen sin for mye
2. Generasjonen over 30 år er kanskje den siste generasjonen som har opplevd verden uten Internett.
3. Boken Logg av var skrevet av Bratsberg og Moen siden ^{de} begge har erfart at de hadde vært for mye opptatt med mobilene deres. Boken anbefaler at ~~man~~ ~~man~~ folk begynner å reflektere om teknologibruk.
4. I forskjellige situasjoner opp gjennom historien ~~har man vært~~ treffer vi skepsis til nye fenomener.
5. Lars Bratsberg føler seg som en bedre pappa når han ikke blir forstyrrt av andre enn ungene hans.

C. Parsetninger

Fullfør setningene i linje B nedenfor.

Innholdet i setning B må være det samme som i setning A.

1. A. Sjuåringen spurte: "Pappa, elsker du egentlig mobilen din høyere enn meg?"

B. Sjuåringen spurte om pappa hennes ^{egentlig} elsket mobilen sin høyere enn henne.

2. A. Bratsberg mener ikke det er en god idé å logge helt av. Det mener ikke Moen heller.

B. Veren Bratsberg ^{eller} Moen mener det er en god idé å logge helt av.

3. A. Det har blitt sagt av flere at det er viktig å begrense sin egen teknologibruk.

B. Det har blitt sagt av flere at det er viktig med begrensning av folks teknologibruk.

4. A. Mobiltelefonen forstyrrer parforholdet.

B. Parforholdet er ~~forstyrret~~ forstyrt (av mobiltelefonen) forstyrres.

D. Ordlaging

Fyll ut de åpne feltene.

Substantiv	Verb	Adjektiv/partisipp
en overraskelse	å overraske	overraskende
en forstyrrelse	å forstyrre	forstyrtet
en endring	å endre	endret
en refleksjon	å reflektere	reflektert

en overdrivelse	å overdrive	overdreven
en begrensning en begrensning	å begrense	begrensende begrenset
en kritikk	å kritisere	kritisert

E. Substantiv – adjektiv

Sett inn adjektivet og substantivet i riktig form i setningene.
Begge ordene skal være med i alle setningene.

god – idé

1. Kan du fortelle om noen av de gode ideene dine?
2. Hun hadde en mye godt bedre idé enn resten av gruppa.
3. Kan du komme med noen gode ideer?
4. Dette er (den beste ideen) du noen gang har hatt.
den beste ideen

F. Verb

Skriv verbene i riktig tid. Bruk riktig ordstilling. I noen setninger kan det være nødvendig å sette inn et hjelpeverb.

1. ^{kunne} ~~sett~~ ^{sett} Jeg ~~har~~ ^{har} forstått _____ ulike dialekter bedre hvis
jeg - forstå
Jeg hadde hatt _____ mer kontakt med flere
jeg - ha
personer som snakker dialekt.
 2. I det siste har jeg lyttet _____ mye på lydbøker.
jeg - lytte
- For et år siden gjorde jeg aldri _____ det.
jeg - aldri - gjøre

3. Hvorfor hørte du ikke på meg
 du – ikke – høre

da jeg holdte foredraget mitt i går?
 jeg holde

4. Han sier at han skal aldri spille dataspill igjen,
 han – aldri – spille
 for han hadde hatt en negativ opplevelse med dataspill
 han ha
 i fjor.

G. Setningsbinding

Knytt sammen de to setningene ved hjelp av ordene som står i parentes. Du kan bytte om på rekkefølgen av setningene, men det logiske innholdet må være det samme.

Spørsmålet var ikke direkte overraskende. Han ble usikker.

(selv om) Han ble usikker selv om spørsmålet ikke var direkte overraskende.

(likevel) Spørsmålet var ikke direkte overraskende. Likevel ble han usikker.

Bedrifter kjører mobilfrie møter. De ansatte blir alltid forstyrret.

(fordi) Bedrifter kjører mobilfrie møter fordi ansatte blir forstyrret. ^{bedrifter kjører mobilfrie møter}

(derfor) De ansatte blir alltid forstyrret. Derfor kjører bedrifter mobilfrie møter.

(så) De ansatte blir alltid forstyrret så bedrifter kjører mobilfrie møter.

III Stil

Velg bare én av oppgavene. Skriv en stil på ca. 300 ord.

Oppgave 1

Den teknologiske utviklingen de siste 15 årene har resultert i et samfunn hvor digitale verktøy som for eksempel smarttelefon, nettbrett og pc tar stadig mer av vår oppmerksomhet i hverdagen. Hva tror du dette gjør med oss som mennesker? Hva er dine tanker om denne utviklingen?

Overskrift: *Teknologien og mennesket*

Oppgave 2

Fortell om språksituasjonen i hjemlandet ditt: Er det mange språk der? Er det ett eller flere offisielle språk? Hvordan er dialektenes posisjon? Er det vanlig å beholde dialekten sin når man flytter, og er det akseptert at dialekt brukes i offentlige sammenhenger som for eksempel i parlamentet?

Overskrift: *Språksituasjonen i hjemlandet mitt*

Oppgave 3

«Hjemmelekser er urettferdig fordi ikke alle foreldrene har kunnskap nok til å hjelpe barna med leksene. Dessuten fører lekser til stress og krancling hjemme. Når de voksne er ferdig med arbeidsdagen sin, har de fri. Når barna er ferdig med sin arbeidsdag, har de likevel mer jobb å gjøre hjemme. La barna gjøre leksene på skolen den siste timen hver dag, så kan de komme hjem og ha tid til å være sammen med familie og venner, eller drive med sport og andre aktiviteter.»

Dette skriver en frustrert far i et avisinnlegg. Hva mener du om saken? Bruk gjerne dine egne erfaringer.

Overskrift: *Hjemmelekser*

Oppgave 4

«Konflikten mellom kvinnen og mannssamfunnet er kjernen i *Et dukkehjem* (1879)», skriver litteraturprofessor Edvard Beyer. Hvordan kommer denne konflikten fram i det bildet vi får av hovedpersonen i skuespillet, Nora? Synes du at *Et dukkehjem* er relevant for å sette lys på kvinnens stilling i samfunnet i dag?

Overskrift: *Kvinnen og mannssamfunnet i Et dukkehjem*

Språksituasjonen i hjemlandet mitt

Et veldig betydelig tegn av hvert lands kultur, historie og tradisjon er språket. Det er gjennom språket at kulturelle og tradisjonelle spesifikker viser seg, og det er gjennom språket at nasjonalfølelsen spres i blant befolkningen.

Hvert land har sine dialekter, og de har en viktig rolle for å betegne spesifikke kulturelle og tradisjonelle nyanser. Ofte er folk stolt av sine dialekter, men det også skjer at noen føler at det er skamful at de snakker sin dialekt. Men når vi snakker om språk er det viktig å vite at hvert språk er preget av sin historie. ~~(S)~~ Det holdes riktig når det gjelder det makedonske språket også.

Makedonia var en del av den tyrkiske kongdommen for 500 år. Derfor er det umulig ^{i dag} å si noe uten å bruke ~~noe gamle tyrkiske~~ ^{gamle tyrkisk} ord.

I tillegg var Makedonia en del av Jugoslavia, fram til 1991. Det offisielle språket i Jugoslavia var serbo-kroatisk, og hele befolkningen måtte bruke dette språk. Det var selvfølgelig tillatt at folk snakket sitt eget språk hjemme, selv om det var det serbo-kroatisk språket som var lært i skolen og som politikerne brukte på Stortinget. Men det makedonske språket overlevde likevel.

Etter avsløsningen av Jugoslavis begynte den nasjonalsbygging prosessen i Makedonia. Da var det viktig at det nye selvstendige landet hadde sitt eget offisiell språk som var 'virkelig makedonsk'. For dette målet var språket, eller kombinasjonen av dialektene snakket i den sentrale delen av landet normert og kodifisert i det moderne offisielle makedonske språket som vi snakker til i dag.

Likevell betyr det ikke at folk ikke fortsetter å snakke dialektene sine. Selv om landet er veldig liten er det mange forskjellige dialekter. Det er nesten umulig for folk som kommer fra øst-Makedonia å forstå folk fra vest Makedonia. Men det er bare det offisielle språket som er brukt i aviser, på TV og i alle offisielle holdninger og handlinger.

Som jeg skrev før, er det mange som er stolt av sin dialekt, men det er også mange som forandrer den. Det skjer oftest når folk flytter, særlig i landets hovedstad. Dessverre tror folk som kommer fra hovedstaden at deres språk er den beste og at de som ikke snakker den er utdannet eller mangler kultur. Derfor forandrer ofte folk sine dialekter når de flytter i hovedstaden, slik at det (kanskje) sannsynligvis skjer i hele verden.

I tillegg til makedonsk, ble i 2001 innført det albanske språket som et offisielle språk.

Årsaken ^{til} ~~for~~ dette er at det er mer enn et kvarter av befolkningen som er etniske albanere, og de ville ha rettigheten til å lære på sin språk og å bruke den i offisielle sammenhenger.

Dessverre er det fortsatt folk som er ~~u~~venige i dette og ~~tr~~ synes at på denne måten trener de etniske albanere den makedonske kulturen. Likevel tror jeg at det er viktig at vi alle aksepterer at vi bor i et multikulturelle samfunn. Derfor må vi akseptere og respektere våre forskjellene. Det er ~~uansett~~ mye som man kan lære fra andre kulturer og tradisjoner, særlig gjennom språket.